

Віктор Стрельников
доктор пед. наук, професор,
професор кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ АКСЕЛЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти із застосуванням технології акселеративного навчання в умовах курсів підвищення кваліфікації полягає в організації такого навчання, коли залучаються майже не використовувані психологічні резерви особистості і діяльності педагогічного працівника, які на курсах дають змогу швидко, ефективно і просто навчитися означеній технології. Це навчання має назву прискореного (чи акселеративного) навчання (від лат. *accelero* – прискорюю).

Відзначимо увагу науковців до проблеми можливостей прискореного навчання, а саме із: сугестопедагогіки (С. Пальчевський [2, с. 10–31]), сугестопедії (Г. Лозанов), гіпнопедії (А. Свядош, А. Ромен, Л. Близниченко, В. Вахмістров, А. Хільченко), вивчення іноземних мов у стані релаксації (І. Шварц, Е. Рейдер, С. Лібіх), навіюваності (В. Бакеев, А. Сопиков та ін.).

Технологія акселеративного навчання спрямовувалася нами на реалізацію положень і наукових ідей на практиці підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти і мала такі ознаки:

а) розроблялася під конкретну програму курсів підвищення кваліфікації, в основі якої було методологічне положення про об'єктивний характер у контексті сучасного стану інформатизації суспільства прискорення процесу передачі знань фахових методик і технологій;

б) описувала алгоритм проведення лекцій і семінарів на курсах підвищення кваліфікації, спрямований на досягнення (за найменших затрат) максимально можливого результату професійного розвитку педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти;

в) залучала потенціал колективного суб'єкта процесу навчання (групи викладачів закладу фахової передвищої освіти) як джерела активізації можливостей особистості кожного курсиста і викладацького колективу;

г) спиралася на діагностику професійного розвитку педагогічного працівника як на відправну точку і критерій результативності курсів.

Означена технологія навчання викладачів будувалася на гуманістичному уявленні про особистість педагогічного працівника як суб'єкта свого розвитку (професійного, особистісного, інтелектуального, креативного), механізмом розвитку його особистості розглядала рефлексію [3, с. 155–162].

Щоб лекція на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти за акселеративного навчання зайняла своє законне місце важливо, щоб лекція із пасивної, оглядової форми її організації (з точки зору активності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти у обговоренні і творчому осмисленні змісту навчання), стала активною.

Лекція є розгорнутим теоретичним розмірковуванням з елементами розповіді і пояснення, має широкі можливості для прискорення навчально-пізнавальної діяльності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти. Лекція покликана пробудити інтерес до запровадження високоефективних технологій інтенсивного навчання, допомогти педагогічним працівникам закладів фахової передвищої освіти зорієнтуватися в основних його проблемах. Лекція виконує не лише функцію повідомлення знань, а й управляє професійним розвитком – навчає думати й набувати знання, виховує необхідні особистісні якості [1, с. 123].

Реалізація поставленої мети реалізують такі етапи лекційної діяльності: підготовчий, процесуальний і рефлексивний. Лекційною діяльністю є спільна праця керівника курсів і педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти. Підтримувати атмосферу швидкого інтелектуального пошуку керівник курсів може шляхом акцентування уваги на дискусійних моментах запровадження високоефективних технологій інтенсивного навчання, демонстрації альтернативних точок зору з цієї проблеми.

Технологічно діалогічні форми лекцій були такими: а) лекція-бесіда – запитання до аудиторії, запрошення до колективного дослідження, швидка «мозкова атака»; б) лекція-дискусія – обмін думками в інтервалах між логічними елементами лекції; в) проблемна лекція – «співавторство» у вирішенні проблемних задач; г) лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку; д) лекція-консультація; е) письмова програмована лекція – керівник курсів сам складав і пропонував запитання курсистам; на підготовлені запитання керівник курсів спочатку просив курсистів дати відповідь, а потім аналізував і обговорював неправильні відповіді [1, с. 126–127].

Для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти із застосуванням технології акселеративного навчання застосовувався семінар, який давав педагогічному працівникові можливість більш осмисленого засвоєння знань і пришвидшеного формування практичних навичок запровадження високоефективних технологій інтенсивного навчання; удосконалював уміння виступати перед аудиторією, відстоювати свою точку зору; активізував знання термінології сучасних технологій навчання; сприяв підвищенню інтересу до означених технологій і до курсів підвищення кваліфікації в цілому [1, с. 128].

За акселеративного навчання можливими сценаріями семінарів були рольові і ділові ігри, дискусії, круглі столи, ситуаційний аналіз, альтернативні запитання, запитання і відповіді тощо. Означені семінари мали такі характеристики: а) комунікативну спрямованість; б) професійно-орієнтовану спрямованість; в) сугестивно спрямований слуховий і візуальний супровід (створення звукового фону, який сприяє формуванню позитивної емоційної атмосфери, забезпечення наочних матеріалів); г) змагання (поділ педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти як курсистів на підгрупи, організація змагання між ними); д) кооперація (об'єднання для вирішення поставленого завдання зусиль всіх членів підгрупи) [1, с. 128–129].

У результаті курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти у 2020–2021 роках із застосуванням технології акселеративного навчання (на базі педагогічних колективів Полтавського комерційного технікуму, Чугуєво-Бабчанського лісного коледжу, Відокремленого структурного підрозділу «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавської державної аграрної академії», Відокремленого структурного підрозділу

«Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя», Лубенського лісотехнічного коледжу, Полтавського базового медичного коледжу, фахового медико-фармацевтичного коледжу Української медичної стоматологічної академії, Херсонського базового медичного коледжу) у них з'явилися системні знання нової парадигми освіти; знання теорій, принципів, особливостей, основних характеристик і алгоритмів системи інтенсивного електронного навчання, дослідницького (евристичного) навчання, інтерактивних технологій навчання, проєктивної освіти у викладанні дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>

2. Пальчевський С. С. Сугестопедагогіка: новітні освітні технології: навч. посібник. Київ : Кондор, 2005. 351 с.

3. Lebedyk L. V. 1.15. Structural components and functions of projecting activity of future high school teachers. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph* / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 155–162. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8840>

Інна Отамась

канд. іст. наук,

доцент кафедри професійної та вищої освіти ЦПО,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

(м. Київ, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД У ПЕРІОД COVID-19

Понад 1,5 мільярда студентів та молоді по всій планеті перебувають, або зазнали впливу закриття шкіл та університетів через пандемію COVID-19 [1]. У світі через рік після пандемії COVID-19, майже половина учнів все ще потерпає від часткового, або повного закриття закладів освіти, і понад 100 мільйонів дітей матимуть низький рівень освіти внаслідок кризи у галузі охорони здоров'я. Пріоритет відновлення освіти є вирішальним для уникнення катастрофи поколінь, як було підкреслено на зустрічі міністрів на високому рівні в березні 2021 року. Для мобілізації та підтримки безперервності навчання ЮНЕСКО створила Глобальну освітню коаліцію, яка сьогодні налічує 160 членів, які працюють за трьома центральними темами: гендер, зв'язок та вчителі [2]. Коаліція мобілізувала партнерів для підтримки учнів, викладачів та політиків новими інструментами та знаннями. Організували сесії, які присвячені наступним проблем у кожній країні: Забезпечити відкритий доступ до шкіл, визначити пріоритети для підтримки вчителів; Які заходи необхідно вжити, щоб школи залишалися відкритими як пріоритет і забезпечували безпечне навчальне середовище; Як забезпечується безпека вчителів; Як їм допомагають адаптуватися до нової реальності навчання; Цифрова трансформація та майбутнє освіти; Які ключові стратегії цифрової трансформації систем освіти; Як